2015D40463

Lijst van vragen

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de volgende vragen ter beantwoording voorgelegd over het Ontwerpbesluit experimenten flexibel hoger onderwijs (Kamerstuk 31 288, nr. 490) en het Ontwerpbesluit experiment vraagfinanciering hoger onderwijs (Kamerstuk 31 288, nr. 491).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De adjunct-griffier van de commissie,
Bošnjaković

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige ontwerpbesluiten. Zij hebben nog een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister.

De leden van PvdA-fractie menen dat de Minister een goede stap zet met het invoeren van de experimenten flexibel hoger onderwijs en het experiment vraagfinanciering hoger onderwijs. Het flexibiliseren van de wet- en regelgeving voor onderwijsinstellingen is hiervoor noodzakelijk, onderwijsinstellingen kunnen hierdoor meer gebruik kunnen maken van de werkplek en kunnen meer maatwerk aanbieden aan werkenden, zo vinden de leden. De leden zijn van mening dat we pas met een flexibel systeem de deuren van het onderwijs echt voor werkenden kunnen openen en de leercultuur ontstaat die we nastreven.
De leden stellen vast dat er tussentijdse evaluatiemomenten verwerkt zijn in de verschillende onderdelen van de experimenten. Hoe beziet de Minister de rol van de Kamer wat betreft de evaluatie? Is zij voornemens om de Kamer mee te nemen in dit proces? De leden zien graag dat de Kamer zich kan uitspreken over de voortgang van de experimenten.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de ontwerpbesluiten.

Ontwerpbesluit experimenten flexibel hoger onderwijs

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de experimenten die het leven lang leren een impuls moeten gaan geven. De leden hebben daar wel nog enkele verduidelijkende vragen over. In de inleiding van de nota van toelichting wordt geconstateerd dat Nederland niet uitblinkt in een leercultuur en dat in Zweden en Finland drie keer langer aan formele en non-formele scholing wordt gedaan tijdens het werkzame leven. Welke concrete ambitie heeft de Minister op dit punt? Kan de Minister deze ambitie kwantificeren en er een tijdsbepaling aan koppelen?
De leden lezen voorts dat de experimenten op het terrein van flexibilisering onafhankelijk van het experiment vraagfinanciering kan plaats vinden. Voor de leden is een gelijkspeelveld tussen het bekostigde en niet-bekostigde hoger onderwijs van belang, zij zijn van mening dat de experimenten over de accreditatie van onvolledige opleidingen en leeruitkomsten niet zomaar los kunnen staan van het experiment op het gebied van vraagfinanciering. Ook constateren zij dat in de subsidieregeling is opgenomen dat instellingen, die deelnemen aan het experiment vraagfinanciering, voorrang krijgen. Waarom acht de Minister dit afdoende? Waarom is er niet de eis neergelegd om ook deel te nemen aan het experiment vraagfinanciering om ook in aanmerking te komen voor de subsidieregeling flexibel hoger onderwijs?
Voorts lezen de leden over verschillende doelstellingen ten aanzien van de experimenten, maar zien zij deze nergens gekwantificeerd worden. Waarom heeft Minister daarvoor gekozen? Is de Minister bereid alsnog concrete doelstellingen te formuleren, zo vragen zij.

De leden van de PvdA-fractie hebben er kennis van genomen dat in de onderwijs- en examenregeling moet worden vastgelegd hoe de afspraken worden gemaakt met individuele studenten over de leertrajecten die zij aangaan om de leeruitkomsten van één of meerdere eenheden leeruitkomsten te realiseren. Deze afspraken worden vervolgens vastgelegd in een onderwijsovereenkomst tussen instelling en student, zo lezen de

leden. De leden vragen de Minister toe te lichten wie er als controleorgaan meekijkt naar de onderwijsovereenkomsten. Heeft de NVAO[1] hier een rol in? Moeten de instellingen bij het indienen van hun aanvraag duidelijk maken hoe de onderwijsovereenkomst eruit gaat zien? Hoe worden studenten geïnformeerd over de verplichtingen, maar ook over de rechten van de overeenkomst?
De leden hebben er kennis van genomen dat de Minister verwacht dat er zo'n 25 instellingen (15 bekostigd hoger beroepsonderwijs, 10 niet-bekostigd hoger beroepsonderwijs en 5 bekostigd wetenschappelijk onderwijs) zich zullen aanmelden voor de subsidieregeling flexibel hoger onderwijs. Tegelijk lezen de leden dat maar maximaal 15 instellingen een subsidie kunnen ontvangen. De Minister is voornemens om beperkt ruimte te maken voor instellingen die een positieve subsidie aanvraag hebben gekregen maar om redenen niet gehonoreerd worden, zo lezen de leden. Kan de Minister nader toelichten wat deze redenen precies zijn? Verwacht de Minister dat de ongeveer 10 overige instellingen voldoende financiële middelen beschikbaar hebben om de gehele subsidieregeling zelf op te vangen?
De leden lezen dat er geëxperimenteerd gaat worden met de educatieve minor waardoor deze ook beschikbaar wordt buiten de bacheloropleiding. Wat voegt de minor in de vorm van het experiment in de praktijk toe voor mensen die al werkzaam zijn? De leden vragen de Minister uiteen te zetten wat er met deze vorm van de minor bereikt kan worden en hoe zij de belangstelling voor de minor inschat, aangezien in de huidige vorm de deelnemers al bachelorstudenten zijn.
Ook vragen de leden of de Minister uiteen kan zetten hoe de universiteiten gaan bevorderen dat de (met goed gevolg) afgeronde educatieve module een vrijstelling voor de wetenschappelijke lerarenopleiding vho[2] gaat opleveren? Hoe wordt dit gegarandeerd voor deelnemende studenten voor de start van het experiment? De leden vinden de structurele waarde van de educatieve module, zoals genoemd in het ontwerpbesluit, nog onvoldoende bekrachtigd en de leden vragen de Minister duidelijk te verklaren wat deze structurele waarde behelst, en vragen haar ook te reflecteren op de waarde als de minor niet «gekend» wordt en daardoor niet opgenomen wordt in het beroepsregister voor leraren. De leden lezen onder het kopje «zorgplicht voor studenten» dat de mogelijkheid bestaat dat het experiment beëindigd wordt nog voordat een groep deelnemende studenten de module heeft kunnen afronden. De leden vragen de Minister of deze situatie voor een grote groep studenten zou kunnen gelden. Kan de geopperde alternatieve route al voor de start van het experiment startklaar gemaakt worden? De leden zijn van mening dat er alles aan gedaan moet worden om zoveel mogelijk studenten de module te laten afronden en zij hierdoor succesvol een stap in hun leven lang leren traject hebben gemaakt.

De leden van de SGP-fractie hebben de indruk dat door de stapeling van experimenten in de afgelopen jaren een oerwoud van regelingen kan ontstaan die de overzichtelijkheid van het bestel onder druk kunnen zetten. Deze leden vragen hoe zorgvuldige uitwerking en evaluatie van experimenten mogelijk is wanneer voor zoveel verschillende experimenten lopen, waarvan de gelijktijdige werking mogelijk tegengestelde effecten kan hebben. Zij vragen in dit licht bovendien wat de noodzaak en meerwaarde is van bijvoorbeeld een experiment met onvolledige opleidingen naast de bestaande associate degree.
De leden constateren dat studenten die een educatieve module volgen meer bagage hebben dan studenten die een educatieve minor volgen. Immers, waar de educatieve minor in mindering komt op de reguliere

---

[1] NVAO: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
[2] Vho: voorbereidend hoger onderwijs

bacheloropleiding, betekent de educatieve module in studiepunten een toevoeging aan een bacheloropleiding. Deze leden vragen of de Minister de mening van deze leden deelt dat het een suboptimale oplossing is wanneer de educatieve component in mindering komt op de vakinhoudelijke scholing en dat dit experiment een aansporing betekent om ook studenten die een educatieve minor gevolgd hebben te verplichten tot verdere scholing. Deze leden vragen op welke wijze de Minister uitwerking geeft aan het tweede deel van het dictum van de motie van het lid Bisschop, namelijk het verankeren van verdergaande scholing na de educatieve minor[3].

Ontwerpbesluit experiment vraagfinanciering hoger onderwijs

De leden van de VVD-fractie zijn een groot voorstander van vraagfinanciering en zijn dan ook te spreken over het feit dat de Minister het ontwerpbesluit met de Kamer heeft gedeeld. Zij hebben hier nog een aantal verduidelijkende vragen over. Allereerst vragen de leden aan de Minister hoeveel aanvragen er zijn gedaan voor de subsidieregeling aangezien de termijn daarvoor liep tot 15 oktober 2015. Wat is haar eerste appreciatie van deze aanmeldingen?
De leden vragen voorts of de Minister expliciet kan maken hoe het systeem met vouchers in de praktijk zal gaan werken? Kan zij daar een (fictieve) casus van schetsen? Welke handelingen moet de (aanstaande) deeltijdstudent ondernemen om aanspraak te maken op een voucher? Wie bepaalt of de voucher verstrekt wordt? Kan er tussen deeltijdstudenten die dezelfde module volgen een verschil zitten in de omvang van de voucher? Lezen de leden het goed dat een voucher pas achteraf wordt verzilverd? Waarom is er niet voor gekozen om de voucher, die dan natuurlijk alleen verzilverd kan worden bij deelnemende opleidingen van het experiment, via de student te laten lopen en deze direct mee te nemen in een lager bedrag aan collegegeld?
Voorts vragen de leden of de Minister nader kan toelichten hoe zij tot de bedragen is gekomen, zoals de maximale waarde van een voucher. Nu gelden de bedragen voor alle opleidingen en modules die mee doen, waarom is hiervoor gekozen?
Ten aanzien van de omvang van het experiment vragen de leden of deze groot genoeg zal zijn. Graag ontvangen zij een toelichting van de Minister. Daarnaast vragen de leden de Minister om het experiment ook door te laten gaan als er voldoende niet-bekostigde opleidingen mee willen doen en dit niet af te laten hangen van de bekostigde opleidingen. Wil de Minister dit nogmaals in heroverweging nemen?
Daarop aansluitend vragen de leden of er bepaalde opleidingen binnen de techniek en in het bijzonder de ICT niet zijn opgenomen in de lijst van opleidingen die via de subsidieregeling vraagfinanciering in aanmerking komen voor het experiment. Zo ja, welke zijn dit en waarom is hiervoor gekozen?
Voorts lezen de leden dat de bekostigde opleidingen aanspraak maken op een vast startbedrag voor twee jaar met een jaarlijks bedrag van € 50.000,-. Hoe controleert de Minister dat dit voor het daarvoor bestemde doel wordt gebruikt? Waarom acht de Minister dit voldoende?
Tot slot vragen de leden of de Minister kan toelichten of deze ontwerpbesluiten geschikt zijn dan wel makkelijk uit te breiden zijn naar het mbo? Gaat de Minister dit overwegen bij de tussenevaluatie, zo vragen de leden van de genoemde fractie.

De leden van de PvdA-fractie zien de uitdaging om ervoor te zorgen dat we ook in de toekomst voldoende goed hoger opgeleide beroepskrachten in de sectoren zorg, techniek en welzijn hebben. De leden zijn benieuwd of

[3] Kamerstuk 27 923, nr. 177

het vouchersysteem ervoor kan zorgen dat meer werkenden de stap zullen zetten om een opleiding in één van deze richtingen te volgen en of deze het deeltijdonderwijs de impuls kan geven die zij zo hard nodig heeft. Zij vinden het goed dat dit naast het bestaande aanbod mogelijk wordt gemaakt. Hoe meer «werkende» (deeltijd) studenten hoe beter, zo menen deze leden.
De leden lezen dat de vouchers een geldelijke waarde van € 1.250 per 30 studiepunten vertegenwoordigen waarbij het maximum ligt op € 3.750 per 30 studiepunten. Bij voldoende voortgang maakt de student aanspraak op een volgende voucher, zo lezen de leden. De leden vragen wat de Minister bedoelt met voldoende voortgang. Gelden hiervoor reguliere regels van de instelling of krijgen zij de mogelijkheid om specifieke regels aan de voortgang te stellen? Kan de Minister toelichten of, en zo ja welke, verklarende redenen er gesteld worden als instellingen besluiten het maximale tarief te vragen voor een module? Hoe beziet de Minister de toegankelijkheid van opleidingen als instellingen het maximale tarief vragen voor een module van 30 studiepunten? Is de Minister het met de leden eens dat het onwenselijk is als instellingen de kosten van de module als een sturingsmechanisme zouden inzetten, zo vragen de genoemde leden.

De leden van de SGP-fractie plaatsen kanttekeningen bij de toelating tot het experiment in relatie tot het gekozen tijdpad. Deze leden constateren dat een aanspraak op grond van de subsidieregeling vraagfinanciering automatisch leidt tot deelname aan het experiment. Tevens constateren zij dat aanvragen op grond van de subsidieregeling slechts tot 15 oktober 2015 gedaan konden worden. Zij vragen waarom de Minister het acceptabel acht om de aanvraagtermijn, die bepalend is voor toelating tot het experiment, te laten verstrijken voordat de inhoudelijke uitwerking van het experiment in de algemene maatregel van bestuur is vastgesteld. Waarom wijkt de Minister af van de gebruikelijke, zorgvuldige route, zo vragen zij.